Ordynacja Trybunału Koronnego w Piotrkowie, Piotrków 1786.

Po okresie sejmowym, u schyłku XVI w. Piotrków stał się jedną z dwóch siedzib Trybunału Koronnego - najwyższego sądu dla szlachty. Śladem po tym wydarzeniu jest nie tylko obecna nazwa miasta - Piotrków Trybunalski, lecz są nimi również materiały archiwalne z zasobu naszego archiwum. Opowieść o Trybunale Koronnym w Piotrkowie rozpoczynamy od prezentacji *Ordynacji Trybunału Koronnego w Piotrkowie.*

Zarówno okres sejmowy, jak i zjazdów synodalnych, znacznie przyczynił się do podniesienia rangi i prestiżu miasta, szczególnie odkąd Piotrków w 1578 roku stał się również jedną z dwu siedzib (Lublin, Piotrków) sądu, jakim był Trybunał Koronny (*Iudicium Generale Ordinarium Tribunalis Regni*). Do tego roku król Polski był najwyższym sędzią dla szlachty. W zamian za uchwalenie podatku na wojsko i wolną rękę w polityce zagranicznej, król Stefan Batory doprowadził do powołania, na mocy uchwalonej 3 marca tego roku konstytucji - Trybunału Koronnego. Trybunał wspólny dla całej Korony, zbierał się dla Małopolski w Lublinie na wiosnę i latem, natomiast dla Wielkopolski jesienią i zimą w Piotrkowie, zwanym od tej pory nieformalnie Trybunalskim. W 1581 roku powołano do życia analogiczny Trybunał dla Litwy, którego siedzibą były Wilno, Nowogródek i Mińsk, a w pewnym okresie także Grodno.

Trybunał Koronny był to sąd państwowy, złożony z sędziów wybieranych spośród szlachty co roku na sejmikach zwanych deputackimi. Razem liczył ogółem 33 członków, w tym 27 deputatów szlacheckich i 6 deputatów duchownych. Na czele deputatów świeckich stał wybierany przez gremium w głosowaniu tajnym marszałek Trybunału Koronnego, który miał prawo używania insygniów, jakimi była laska marszałkowska i krzyż prezydencki. Natomiast deputaci duchowni wybierali spośród swego grona prezydenta, którym zostawał zazwyczaj najstarszy z kanoników gnieźnieńskich.